

A'lâm, Beyrut 1999, s. 14; Seyyid Ahmed el-Mahzencî, *İbrâhîm Enîs: Hayâtühû ve a'mâlüh*, Kahire 2002, tür.yer.; İmân Said Celâl, "Enîs, İbrâhîm Ahmed", *Mo.AU*, II, 514-517.



İSMÂİL DURMUŞ

İBRÂHİM FASÎH

(bk. HAYDARÎ).

İBRÂHİM SÂRİM PAŞA

(1801-1854)

Osmanlı sadrazamı.

İstanbul'da doğdu. Ayasofya türbedarlarından Kadî Hâfız Mûsâ Efendi'nin oğludur. İlk eğitimini babasından aldıktan sonra Divân-ı Hümâyûn Kalemî'ne girdi. Çalışkanlığıyla Reîsülküttâb Süleyman Necip Efendi'nin dikkatini çekti ve onun kızıyla evlendi. Kısa süre içinde hâcagânlık rütbesi aldı, Âmedî Odası halifelğine getirildi. Nisan 1829'da başmukâtaacılığa tayin edildi. Aynı yılın kasım ayında Halil Rifat Paşa'nın maiyetinde başkâtip olarak Rusya'ya gönderildi. Dönüşünde Küçük Evkaf Kalemî muhasebecisi oldu (Mart 1831). Ocak 1833'te Kavalalı Mehmed Ali Paşa ile görüşmek için Mısır'a giden Divân-ı Hümâyûn âmedcisi Mustafa Reşid Bey'e vekâlet etti. Aynı yıl bu görevin yanında ikinci defa başmukâtaacılığa, 9 Mayıs 1834'te kaptan paşanın kapı kethüdâlığına ve ardından aklâm-ı seb'a hocalığına getirildi.

30 Aralık 1834'te Beylikçi Mehmed Nûri Efendi'nin Londra sefâretine tayini üzerine beylikçilik vekâletine tayin edildi. Bu görevinin yanı sıra, Mısır meselesinde Mehmed Ali Paşa'nın niyetini anlamak ve iki taraf arasında uzlaşma sağlamak amacıyla Aralık 1836'da Mısır'a gönderildi. Buradaki temasları sonucu Mehmed Ali Paşa'nın düşünceleri daha açık bir şekilde ortaya çıktı. İstanbul'a dönünce asaleten beylikçiliğe getirildi. 20 Haziran 1837'de İngiltere Kralı IV. William'ın ölümünden sonra yerine yeğeni Victoria tahta geçtiğinde beylikçilik uhdesinde kalmak üzere Londra büyükelçiliğine tayin edildi. Kendisine böyle önemli bir görevin verilmesinin sebebi, bu sırada devleti meşgul eden Mısır meselesi hakkındaki bilgisi dolayısıyla İngiltere'nin bu konuda yardımını temin edebilme ihtimaliydi. Büyükelçiliği sırasında Mısır ve Cezayir meselelerinde İngiltere'nin desteğini almaya çalıştı. Bir yıl sonra görevini Mustafa Reşid Paşa'ya bıraktı. Henüz Londra'da iken Dâr-ı Şûrâ-yı Bâbiâî üyeliğine ve ardından Dahiliye

müşteşarlığına tayin edildi. Müsteşarlığın yanında vekâleten Meclis-i Umûr-ı Nâfia başkanlığına getirildi. 9 Eylül 1839'da sadâret müsteşarı, 10 Ekim'de Sultan Abdülmecid'in tahta çıkışını İran şahına haber vermek üzere İran büyükelçisi oldu. Yaklaşık bir yıl süren bu görevi esnasında bir süreden beri İran'la devam eden sınır ihlalleri meselesini ele aldı. Kısa bir müddet sonra birinci rütbe ile Sayda defterdarlığına tayin edildiyse de görev yerine gitmeden sağlık sorunlarını bahane ederek istifa edince Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye üyeliğine seçildi.

İbrâhîm Sârîm Paşa 13 Haziran 1841'de Ticaret nâzırlığına getirildi. 13 Aralık'ta nezaretin İstanbul Gümrük Emaneti'ne bağlanmasının ardından Hariciye nâzırlığına nakledildi. Yaklaşık bir buçuk yıl süren bu görevinde Lübnan'daki Dürzî-Mârûnî çatışması ve çifte kaymakamlığın kurulması meseleleriyle Fransa'nın Tunus üzerindeki emelleri ve Sırbistan'da yaşanan idarî sorunları çözüme kavuşturmak amacıyla çalıştı. 9 Nisan 1843'te bu görevden alındı ve yeniden Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye üyeliğine getirildi. 16 Kasım 1844'te ikinci defa tayin edildiği Londra büyükelçiliği esnasında İran'la sınır sorunları, Lübnan'daki Dürzî-Mârûnî çatışması, Fransa'nın Cezayir'i işgali ve Yunanistan'ın sınırda Osmanlı aleyhindeki faaliyetleri gibi konularla ilgilendi. Ertesi yıl Paris büyükelçiliğine getirildiyse de henüz bu görevine başlamadan ikinci defa Ticaret nâzırlığına tayin edildi. Aynı yılın temmuz ayında Meclis-i Umûmî üyeliğine, ağustosta gümrük emniyetine, ekim ayında ise tekrar sadâret müşteşarlığına getirildi. 17 Şubat 1847 tarihinde müşirlikle vezâret rütbesi verilerek Maliye nâzırı oldu, ancak bir yıl sonra azledilip Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye başkanlığına tayin edildi. 30 Nisan 1848'de sadrazam oldu. Avrupa'da yaşanan 1848 ihtilallerinin Balkanlar'a etkisini azaltmak amacıyla bazı

tedbirler aldı. Fakat Mustafa Reşid Paşa ile aralarındaki sorunlar yüzünden bu görevi uzun sürmedi, üç ay sonra azledildi. 2 Eylül 1849'da tayin edildiği Bursa valiliği iki yıl sürdü. 6 Şubat 1853'te Trabzon valiliğine gönderildi. Bir süre sonra, yaklaşan Osmanlı-Rus savaşı yüzünden stratejik bir mevkide bulunan Trabzon'a askerî meseleleri bilen bir valinin tayin edilmesi gerektiğini bildirerek İstanbul'a dönmek istedi. Döndükten bir yıl sonra 30 Ağustos 1854'te vefat etti ve Karacaahmet Mezarlığı Miskinler Tekkesi'nin yanına gömüldü. Sârîm Paşa elçilik, nâzırlık, valilik ve sadrazamlık gibi önemli görevlerde bulunmasına rağmen Bursa valiliği dışında hiçbirinde bir yıldan fazla kalamadı. Bu yüzden bir makamın meselelerine hâkim olamadan diğerine gönderildi ve sadrazamlığa kadar yükselmesine rağmen etkisiz bir devlet adamı olarak kaldı.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, HSD.AFT, 8/79; BA, HAT, 486/23823; BA, İ.DH, 124/6342; BA, A.DVN, 23/9; BA, A. AMD.d., nr. 374, s. 44; Ahmed Rifat, *Verdû'l-hadâik*, Freiburg 1970, s. 40-41, 43; Mehmed Süreyyâ, *Nuhbetü'l-vekâyi'*, İstanbul 1290, tür.yer.; Lutfî, *Târih*, II, 403, 426; III, 649; IV, 819; V, 910, 914, 937-938; VI, 1023; VII, 1065, 1100, 1113, 1139, 1156; VIII, 1200, 1215, 1240, 1257, 1259; Mehmet Zeki Pakalın, *Tanzimat Maliye Nazırları*, İstanbul, ts. (Kanaat Kitabevi), I, 80-94; Faik Reşit Unat, *Osmanlı Sefirleri ve Sefaretnâmeleri* (Ankara 1968), Ankara 1992, s. 237; Mahmut Goloğlu, *Trabzon Tarihi: Fetihden Kurtuluşa Kadar*, Ankara 1975, s. 173-174; Ali Rıza – Mehmed Galib, *Geçen Asırda Devlet Adamlarımız* (haz. Fahri Çetin Derin), İstanbul 1977, I, 124, 125; Begüm Yavaş, *Sadrazam İbrahim Sarım Paşa'nın Hayatı ve Faaliyetleri: 1801-1854* (yüksek lisans tezi, 2012), MÜ Türiyat Araştırmaları Enstitüsü; *Takvîm-i Vekâyi'*, nr. 226, İstanbul 1 Cemâziyelevvel 1257; *Ceride-i Havâdis*, nr. 66, İstanbul 12 Zilkade 1257; Ahmed Refik, "1253 Senesinde Kavalalı Mehmed Ali Paşa ile Bir Mülâkat", *TTEM*, XVI/15 (92) (1926), s. 133.



BEGÜM YAVAŞ

İBRÂNİLER

(العبرانيون)

Yahudilerin atalarının bağlı olduğu Batı Sâmi kavimler topluluğu.

Sözlüklerde 'Ubr / 'Abr ve Benî 'İbr / 'Abr isimli kabilelerden ve Nûh'un oğlu Sâ'm'ın torunlarından olan 'Âber (Eber) adlı bir kişiden bahsedilmekte, 'ibrî veya 'ibrânî ise "yahudilerin dili / İbrânîce (İbrâniyye)" şeklinde açıklanmaktadır (*Lisânü'l-'Arab*, "abr" md.; *Tâcü'l-'arûs*, "abr" md.; ayrıca bk. Buhârî, "Vaḥiy", 3; "İtişâm", 25). Kelimenin İbrânîce biçimi olan 'ibrî ('ivri) Teverat'ta ilk defa Hz. İbrâhîm hakkında kullanılmıştır (Tekvîn, 14/13; Ya'kûb'un oğlu Yûsuf ve kardeşlerine yönelik kullanım



İbrâhîm Sârîm Paşa'nın Karacaahmet Mezarlığı'ndaki mezarı

için bk. Tekvîn, 39/14; 43/32). Tekvîn'in bu pasajına yapılan Midraş yorumunda İbrâhîm'in "İbrânî" şeklinde nitelenmesinin sebebi farklı biçimlerde açıklanmıştır (*Genesis Rabba*, XLII, 8). Bir görüşte kelime "öteki taraf" mânasındaki İbrânîce 'eberle' ('ever) ilişkilendirilmiş ve muhtemelen İbrâhîm'in monoteist oluşuna vurgu yapılmak suretiyle kelimeye "bütün dünya bir yana, İbrâhîm bir yana" anlamı verilmiştir. Diğer bir görüş, "bir nehri geçmek" mânasındaki aynı fiil kökünden ('abar / 'avar; krş. Ar. 'a-b-r) hareketle kelimeyi İbrâhîm'in nehrin diğer tarafından gelişine bağlamış (ayrıca bk. *Hamişa Humşe Tora im Peruş Raşi*, s. 118) ve İbrâhîm'in nehrin öteki yakasında meskûn olanların dilini konuştuğuna işaret edilmiştir. Üçüncü bir görüşe göre ise kelime İbrâhîm'in Nûh'un torunlarından 'Eber'in ('Ever) soyundan geldiğini ifade etmektedir (ayrıca bk. Josephus, s. 42-43 ["Antiquities of the Jews", I:146]). Antik yahudi filozofu Filon, kelimeyi (ebraiois) ilk yoruma benzer biçimde mânevî anlamıyla "aşma, zâhirî duyguları bırakıp aklî duygulara yönelme" şeklinde açıklamıştır (*The Works of Philo* ["On the Migration of Abraham", IV.20]; Hacer'in soy bakımından Mısırlı, fakat mânevî yönelişi bakımından İbrânî olduğu yorumuyla ilgili olarak ayrıca bk. *The Works of Philo* ["On Abraham", XLIII.251]). İbrâhîm'in konuştuğu dil ile 'Eber arasında bağlantı kuran Ortaçağ yahudi filozofu Yehuda Halevi ise İbrâhîm'in, lisanların farklılaşması sırasında atası 'Eber'in lisanını sürdürdüğünden, İbrânî diye anıldığını ileri sürmüştür (*Sefer ha-Kuzari*, s. 14).

İbrânî ('ibri) kelimesi modern araştırmacılar tarafından Ürdün veya Fırat'ın öte yakasında (doğusunda) yer alan bölge ve bu bölgeye ait topluluk ismi olarak anlaşılmıştır (bölge adı olarak kullanımı için bk. Harvey, s. 106; İsrâîl'in atalarının [Terah] nehrin öteki tarafında ['eber hanahar] yaşadığıyla ilgili olarak bk. Yeşu, 24/2). Ayrıca kelimenin başlangıçta sadece İsrâîloğulları'nı değil Ürdün nehrinin ötesindeki bütün toplulukları (Ammonlular, Moablular, Edomlular vb.) ifade etmiş olabileceği ve bu isimle anılan topluluğun Tel El-Amarna Mektupları'nda (m.ö. XIV. yüzyıl) Hapiru (Habiru / Apiru) şeklinde bahsi geçen ve Ken'ân'ın istilâ ettikleri söylenen grubu belirtebileceği ileri sürülmüştür. Fakat Hapiru adlandırmasının, belli bir etnik gruptan ziyade Eski Yakındoğu'da işçi ve asker olarak istihdam edilmiş yarı yerleşik, düşük statüdeki topluluklar için yaygın biçimde kullanımından

hareketle Hapiru = İbrânî eşleştirmesi kimi araştırmacılar tarafından kabul görmemiştir (Kaiser, s. 110; her iki kelimenin "tozlu" mânasına geldiği görüşüyle -İbrânîler'in göçebe çoban oluşuna atıfla ilgili olarak ayrıca bk. s. 65). Bu eşleştirmeye yönelik alternatif görüşe göre Hapiru, esasen Batı Sâmi kökenli bir kelime olup göçmen durumuna gelmiş kişi veya gruplar için kullanılmış, Amoriler (Amurru- lar) yoluyla bölgeye girmiştir. Başlangıçta bu isme İbrânî ataları için de sosyal statüyle bağlantılı biçimde yer verilmiş, daha sonra İsrâîl kavmiyle bağlantılı etnik bir terime dönüşmüştür (bazı araştırmacılara göre 'Eber ismi de buradan gelmiştir). Bu yoruma bağlı olarak Eski Ahid'de, kelimenin daha ziyade yabancılar tarafından yahut yabancılarla (Mısırlılar, Filistîler vb.) konuşurken İsrâîl kavmine mensup olanları ifade etmek için kullanıldığına ve düşük statüyle (köleler) ilişkili bir anlam içerdiğine dikkat çekilmiştir (Tekvîn, 39/14, 17; 41/12; 43/32; Çıkış, 1/15; 2/11; 3/18; 5/3; 21/2; I. Samuel, 4/6; 13/3; 13/19; Yeremya, 34/9; Yûnus, 1/9). İbrânî kelimesinin köküne yönelik bir diğer görüş ise kelimeyi Arapça'da yer aldığı şekliyle ('ibr) "nehir kenarı" mânasıyla ilişkilendirmiş, bununla, nehir bölgesinde meskûn topluluk veya toplulukların kastedilmiş olabileceği ileri sürülmüştür (*JE*, VI, 304-305; Arapça'da 'ibrân nehrin her iki yakasını ifade eder).

Kelimenin yahudi literatürü ve yahudi dışı literatürdeki kullanımı ile etimolojisine yönelik olarak ortaya konan bütün bu açıklamalardan hareketle İbrânî ismiyle kastedilen topluluğun mahiyeti konusunda, **a)** millî bir topluluk, **b)** esas mânasıyla sosyal bir grup, ikincil mânasıyla millî bir topluluk, **c)** Bâbil sürgünü öncesinde İsrâîl cemaatine mensup olan düşük statüye sahip üye, **d)** İsrâîloğulları'nın bağlı olduğu etnik bir grup gibi farklı görüşler ileri sürülmüştür (Koehler – Baumgartner, II, 782-783). İbrânîler'in Ârâmîler'le akraba bir grup ya da Ârâmîler'den bir grup olduğu, önceleri Ârâmî lehçesiyle konuşurken Ken'ân'a geldikten sonra oradaki Sâmi grupların lehçelerini benimsediği, böylece İbrânîce'nin ortaya çıktığı da ifade edilmiştir (Günlaltay, s. 6).

Antik yahudi tarihçisi Yosefus'un eserinde İbrânî ismi (ebraious) özellikle Yûsuf ve Mûsâ dönemleri, kısmen de krallık dönemi anlatılırken İsrâîloğulları yerine sıkça kullanılmakta; sürgünden sonraki dönemde bahsedilirken nâdiren yer almaktadır; yine Filon'un yazılarında genel olarak İsrâîloğulları ve yahudi isimleri

yerine geçmekle birlikte ağırlıklı biçimde Mısır dönemiyle ilgili bölümlerde zikredilmektedir. Buradan hareketle bu ismin, Yosefus ve Filon zamanında daha ziyade etnik olarak İsrâîloğulları'nı / yahudileri nitelerek için kullanıldığı anlaşılmaktadır (Filon'dan İbrânî filozofu şeklinde bahsedilmesi ve İbrânîler'in Araplar, Asurlular, Medyenliler gibi milletlere paralel kullanımı için bk. *The Works of Philo*, "On Providence [Fragment I]"; "On the Virtues", [VII.34]; krş. Korintoslular'a İkinci Mektup, 11/22; Filibeliler'e Mektup, 3/5; Resullerin İşleri, 6/1).

Bîrûnî de *el-Âşârû'l-bâkıye*'de, İbrânî ismini ('ibrâniyyûn) yahudi (yehûd) ve İsrâîloğulları (Benî İsrâîl) isimleriyle birlikte kullanmıştır: "İbrânîler, yahudiler ve İsrâîloğulları" (s. 11) yahut "İbrânîler ve yahudilerden Mûsâ'ya tâbi olanlar" (s. 52; ayrıca bk. s. 37). Sachau tarafından işaret edildiği üzere (*The Chronology of Ancient Nations*, s. 370-371), Bîrûnî'nin yahudi ve İsrâîloğulları'ndan ayrı olarak zikrettiği İbrânîler'le, yahudilerin ataları, Sâmirîler ve diğer akraba milletleri de kapsayacak şekilde etnik bir topluluğu kastetmiş olması mümkündür. Sachau ayrıca Arapça 'ibrânî kelimesinin yehûddan farklı olarak sadece âlimler tarafından bilinip kullanıldığını ve bununla, eski dönemlerde Mûsâ şeriatı altında Suriye bölgesinde yaşayan ve İbrânîce konuşan topluluğun kastedildiğini belirtmektedir ki bunlar -Bîrûnî'nin dönemi itibarıyla- hâlâ Mûsâ şeriatına bağlı olsalar da dünyanın her yanına dağılmış olan ve artık İbrânîce konuşmayan yahudilerin atalarına karşılık gelmektedir (*a.g.e.*, s. 385-386). Zeitlin'in verdiği (s. 370), Grek-Roma döneminde Yehuda'da yaşayanların yahudi ismini, Suriye ve Antakya'daki din-daşlarının ise İbrânî ve İsrâîl isimlerini kullandıkları bilgisi de bu açıklamayı desteklemektedir. Yehuda Halevi ise *Sefer ha-Kuzari*'de 'ibrâniyye kelimesini İbrânîlik / Yahudilik mânasında kullanmıştır (s. 43; İbrânîce tercümesinde kelimeye "İbrânîler = 'İvriyyîm" anlamı verilmiştir). İbrânî kelimesinin Batı dillerindeki karşılığı (Alm. Hebräer; Fr. Hébreu; İng. Hebrew) modern dönemde revaç bulmuş, bilhassa Aydınlanmacı Avrupa yahudileri, bu kullanımı dinî ve küçümseyici anlam içeren yahudi kelimesinin yerine bir seküler-etnik kimlik ifadesi olarak ikame etmeye çalışmışlardır.

BİBLİYOGRAFYA :

Bîrûnî, *el-Âşârû'l-bâkıye* (nşr. E. Sachau), Leipzig 1923, s. 11, 37, 52; *a.e.*: *The Chronology of Ancient Nations* (nşr. ve trc. E. Sachau), London 1879, s. 370-371, 385-386; Yehuda Halevi, *Sefer ha-Kuzari: Makor ve-Targum* (trc.

Y. Kafah), Kiryat Ono 5765/2005, s. 43; *Hami-şa Humşe Tora im Peruş Raşi-The Pentateuch and Rashi's Commentary: A Linear Translation into English* (haz. R. Abraham ben Isaiah – R. Benjamin Sharfman), Brooklyn 1949, s. 118; F. Josephus, *The Complete Works* (trc. W. Whiston), Nashville 1998, s. 42-43 ("Antiquities of the Jews", I:146); *The Works of Philo: Complete and Unabridged* (trc. C. D. Yonge), Peabody / Massachusetts 1993, s. 254, 432, 439, 642, 747 ("On Providence [Fragment II]"; "On the Migration of Abraham", IV.20; "On Abraham", XLIII.251; "On Joseph", IX.42; "On the Virtues", VII.34 – Opera Omnia, 1828, II, 296; IV, 53, 69); M. Şemsettin Günnaltay, *İbrânîler*, İstanbul 1936; S. W. Baron, *A Social and Religious History of the Jews*, New York 1937, I, 47; D. A. Knight, "Hebrews", *The Oxford Companion of the Bible* (ed. B. M. Metzger – M. D. Coogan), New York 1993, s. 273-274; L. Koehler – W. Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament* (trc. M. E. J. Richardson), Leiden 1996, II, 782-783; G. Harvey, *True Israel: Uses of the Names Jew, Hebrew and Israel in Ancient Jewish and Early Christian Literature*, Leiden 1996, s. 106; S. Zeitlin, "The Names Hebrew, Jew and Israel: A Historical Survey", *The Jewish Quarterly Review*, XLIII/4, Philadelphia 1953, s. 370; W. C. Kaiser, *A History of Israel: From the Bronze Age Through the Jewish Wars*, Nashville 1998, s. 65, 110; E. G. Hirsch – J. P. Peters, "Hebrew", *JE*, VI, 304-305; J. H. Tigay, "Eber", *Encyclopaedia Judaica*, Detroit 2007, VI, 85.



SALİME LEYLA GÜRKAN

İÇLİ, Şerif

(1899-1956)

**Türk müzikisi bestekârı
ve ud sanatçısı.**

20 Aralık 1899 tarihinde İstanbul'un Beşiktaş semtinde doğdu. Babası Hacı Mehmed Efendi, annesi Şöhret Hanım'dır. İlk öğreniminin ardından Âfât-ı Maârif Rüşdiyesi'ni bitirdi. İlk resmî görevi küçük yaşlarda başladığı Orman ve Maâdin Nezâreti'ndeki memuriyetidir (1914). Askerliğini Ankara'da yaptı. Terhisten sonra İktisat Vekâleti'nde arşiv memuru olarak çalıştı, bir taraftan da akşamları saz-enelik yapıyordu. Ancak bu iki işten birini tercih etmesi istendiğinde vekâletteki görevinden ayrıldıysa da bir süre sonra İktisat Vekili Celâl Bey'in (Bayar) yardımıyla tekrar vekâletteki vazifesine döndü. Bu görevde iken 1938'de faaliyete geçen Ankara Radyosu'nun saz heyetinde Eşref Kadri ismiyle çalışmaya başladı. 1946'da bakanlıkta ve radyodaki görevlerinden istifa edip İstanbul'a döndü ve Maksim Gazinosu'na girdi. 1949 yılından itibaren açılan yeni İstanbul Radyosu'nda ve bazı gazinolarda ud sanatçısı olarak yer aldı, bu arada özel dersler verdi. Son zamanlarında gazinolardan tamamen çekilerek bütün mesaisini radyoya ve derslerine ayırdı. 3



Şerif İçli

Şubat 1956 tarihinde radyodaki bir program esnasında geçirdiği kalp krizi sonucu öldü ve Feriköy Mezarlığı'na defnedildi. Şerif İçli, devrinin ud icracıları ve bestekârları arasındaki özel yerinin yanında bilhassa sazı ve sesiyle fasıl müzikisinin vazgeçilmez sanatkârlarından biridir. İlk müzik çalışmaları komşusu Nakiye Hanım'dan ud dersleri alarak başladı ve 1921'de girdiği Beşiktaş Müzik Kulübü'nde kendini yetiştirdi. Burada tanıştığı kemânî Hakkı Derman'la arkadaşlıkları ömür boyu devam etti. Daha sonraki yıllarda klarnet sanatçısı Şükrü Tunar'ın da katılması ile meydana gelen Şerif İçli – Şükrü Tunar – Hakkı Derman üçlüsünün gerek fasıllarda gerek solo programlarda ortaya koyduğu zengin icra örnekleri hafızalarda derin izler bırakmıştır.

Döneminde "altın ud" diye anılan İçli'nin üstün ritim yeteneği, pürüzsüz mızrabı ile kendine mahsus tavrı katıldığı fasıl ve sololarda hemen hissedilirdi. Aynı zamanda iyi bir hânende olduğundan fasıllara sesiyle de iştirak ederdi. Şevki Bey'in üslubu seziilen, kendine özgü, duygulu ve sağlam bir prozodik yapının hâkim olduğu bestelerinde güfte seçimine çok özen göstermiştir. Kıbar ve zarif kişiliğiyle tanınan Şerif İçli'nin ilk şarkısı 1924'te bestelediği, "Gelmese-ydim âleme hiç görmeseydim ben seni" mısraıyla başlayan uşak şarkısı ise de asıl şöhretini 1927'de bestelediği, sözleri Süleyman Nazif'e ait, "Derdimi ummâna döküm âsumâna inledim" mısraıyla başlayan hicaz şarkısıyla elde etmiştir. Günümüze ulaşan yetmiş üç eserinden iki saz semâisiyle bir yürük semâi dışındakilerin hepsi şarkı formundadır (eserlerinin bir listesi için bk. Öztuna, I, 382-383). Saz semâileriyle yürük semâisi ve elli dört şarkısı Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu repertuvarında kayıtlıdır. "Ezelden âşinânım ben ezelden hem-zebânımsın" mısraıyla başlayan hüseyinî, "Yine bir sızı var içimde akşam oldu diye" mısraıyla başlayan hüzzam, "Mest oldu gönül gözlerini gördüğüm akşam" mısraıyla başlayan karcığar, "Hicran yine hicran mı

bu aşkın sonu söyle" ve "Gözlerin hayran bakarmış görmeyip ısrârımı" mısraıyla başlayan uşak şarkıları İçli'nin çok sevilen eserlerindendir.

Şarkılarının çoğu zamanın ses sanatçıları tarafından plaklara okunan ve halk arasında çok beğenilen, bazı yerli filmlere de müzik yapan Şerif İçli'nin nota yazma merakı vardı. Uzun yıllar emek vererek meydana getirdiği nota koleksiyonu vefatından sonra Ankara Radyosu tarafından satın alınmış olup halen Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Müzik Dairesi Başkanlığı Arşivi'nde bulunmaktadır. Ayrıca *Şarkı Güfteleri* adlı üç ciltlik bir eser (İstanbul 1949-1950) ve *Hüzzam Faslı* adı altında yetmiş eserin notasının yer aldığı bir kitap (İstanbul 1951) neşretmiştir. Selâhattin İçli, Şerif İçli'nin kardeş çocuğu İbrahim İçli'nin oğludur.

BİBLİYOGRAFYA :

İbnülemin, *Hoş Sadâ*, s. 270; Vural Sözer, *Mûzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi*, İstanbul 1964, s. 187-188; Sadun Kemali Aksüt, *500 Yıllık Türk Musikisi Antolojisi*, İstanbul 1967, s. 173-174; Mustafa Rona, *20. Yüzyıl Türk Musikisi*, İstanbul 1970, s. 459-464; Kıp, *TSM Saz Eserleri*, s. 7, 31; *TSM Sözlü Eserler*, tür.yer.; Özalp, *Türk Musikisi Tarihi*, II, 241-244; Yılmaz Öztuna, *Türk Musikisi: Akademik Klasik Türk San'at Musikisinin Ansiklopedik Sözlüğü*, Ankara 2006, I, 382-383; "Şerif İçli", *TMD*, sy. 2 (1947), s. 12; "Şerif İçli", *Radyo Haftası*, sy. 29, İstanbul 1950, s. 14-15; Zeki Tükel, "Udi Şerif İçli Yeni Şiirleri Niçin beğenmiyormuş?", a.e., sy. 69 (1951), s. 23-25, 46; Selâhaddin İçli, "Ölümünün 14. Yılında Şerif İçli", *Musiki ve Nota*, I/4, İstanbul 1970, s. 20-21; Lâmi Güray, "28. Ölüm Yıldönümünde Altın Ud Şerif İçli'yi Anarken", *Mızrap*, II/17, İstanbul 1984, s. 30; Mehmet Güntekin, "İçli, Şerif", *DBİst.A*, IV, 134.



NURİ ÖZCAN

İDÂRE-i ÖRFİYYE

(bk. DÎVÂNİHARP).

İDÂRE-i SEKÂFET-i İSLÂMÎYYE

(bk. INSTITUTE of ISLAMIC CULTURE).

İHSAN ABBAS

(إحسان عباس)

İhsân Reşid Abdülkâdir Abbâs
(1920-2003)Arap dili ve edebiyatı âlimi,
tarihçi, eleştirmen
ve yayımcı.

Filistin'de Hayfa şehrinin 25 km. güneyinde Ayn Gazâl köyünde doğdu. Babası Reşid Abbas çiftçilikle uğraşıyordu. İhsan